

Gwasanaeth Democratiaeth
Swyddfa'r Cyngor
CAERNARFON
Gwynedd
LL55 1SH

Cyfarfod

CYFARFOD BLYNYDDOL Y CYNGOR

Dyddiad ac Amser

1.30 y.h., DYDD IAU, 1AF MAI, 2025

*** NODER ***

Bydd y cyfarfod yn cael ei we-ddarlledu

https://gwynedd.public-i.tv/core//cy_GB/portal/home

Lleoliad

Hybrid - Siambr Dafydd Orwig, Swyddfeydd y Cyngor, Caernarfon LL55 1SH

Pwynt Cyswllt

Eirian Roberts

01286 679018

eirianroberts3@gwynedd.llyw.cymru

(DOSBARTHWDYD Dydd Mercher, 23 Ebrill 2025)

Ian Jones
Pennaeth Democratiaeth
www.gwynedd.llyw.cymru

DYDD MERCHER, 23 EBRILL 2025

Annwyl Gynghorydd,

CYFARFOD O GYNGOR GWYNEDD – DYDD IAU, 1 MAI 2025

FE'CH GWYSIR TRWY HYN i gyfarfod aml-leoliad o **GYNGOR GWYNEDD** a gynhelir am **1.30 y.h., DYDD IAU, 1AF MAI, 2025 YN SIAMBR DAFYDD ORWIG, SWYDDFEYDD Y CYNGOR, CAERNARFON LL55 1SH / RHITHIOL AR ZOOM**, i ystyried y materion a grybwyllir yn y rhaglen a ganlyn.

Yr eiddoch yn gywir

Pennaeth Democratiaeth

Bydd yr ystafelloedd a ganlyn ar gael i'r grwpiau gwleidyddol yn ystod y bore:-

Plaid Cymru - Siambr Dafydd Orwig

Annibynnol – Siambr Hywel Dda

Grwp Llafur / Rhydfrydol – Ystafell Ogwen

RHAGLEN

1. CADEIRYDD

Penodi Cadeirydd ar gyfer 2025/26.

2. IS-GADEIRYDD

Penodi Is-gadeirydd ar gyfer 2025/26.

3. YMDDIHEURIADAU

Derbyn unrhyw ymddiheuriadau am absenoldeb.

4. COFNODION

7 - 28

Bydd y Cadeirydd yn cynnig y dylid llofnodi cofnodion y cyfarfod blaenorol o'r Cyngor a gynhaliwyd ar 6 Mawrth, 2025 fel rhai cywir.

5. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Derbyn unrhyw ddatganiadau o fuddiant personol.

6. CYHOEDDIADAU'R CADEIRYDD

Derbyn unrhyw gyhoeddiadau gan y Cadeirydd.

7. MATERION BRYS

Nodi unrhyw eitemau sy'n fater brys ym marn y Cadeirydd fel y gellir eu hystyried.

8. CWESTIYNAU

Ystyried unrhyw gwestiynau gan aelodau etholedig, y rhoddwyd rhybudd priodol ohonynt o dan Adran 4.18 o'r Cyfansoddiad.

9. ADOLYGIAD BLYNYDDOL O GYDBWYSEDD GWLEIDYDDOL Y CYNGOR 29 - 33

Cyflwyno adroddiad y Pennaeth Democratiaeth.

10. PENODI CADEIRYDD I'R PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATIAETH 2025/26

Penodi Cadeirydd i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth ar gyfer 2025/26.

[Yn unol â gofynion Adran 14 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, y Cyngor llawn sydd i benodi Cadeirydd y Pwyllgor

Gwasanaethau Democratiaeth ac ni all benodi aelod o grŵp gwleidyddol sy'n cael ei gynrychioli ar y weithrediaeth.]

**11. PENODI AELODAU I'R PWYLLGOR SAFONAU - 34 - 35
ARGYMHELLION PANEL CYFWELD**

Cyflwyno adroddiad y Swyddog Monitro.

12. DIWYGIO Y CYFANSODDIAD 36 - 39

Cyflwyno adroddiad y Swyddog Monitro.

13. PENDERFYNIAD BRYN CABINET 40

Cyflwyno adroddiad y Swyddog Monitro.

14. RHYBUDDION O GYNNIG

(A) RHYBUDD O GYNNIG GAN Y CYNGHORYDD ELFED WYN AP ELWYN

Yn unol â'r Rhybudd o Gynnig a dderbyniwyd dan Adran 4.19 o'r Cyfansoddiad, bydd y Cyngorydd Elfed Wyn ap Elwyn yn cynnig fel a ganlyn:-

Mae'r Cyngor yn galw ar Lywodraeth San Steffan i ddatganoli grymoedd dros gronfeydd a'r rhwydwaith dŵr yng Nghymru, fydd yn caniatáu i Gymru elwa o un o'i hadnoddau pwysicaf.

(B) RHYBUDD O GYNNIG GAN Y CYNGHORYDD BECA BROWN

Yn unol â'r Rhybudd o Gynnig a dderbyniwyd dan Adran 4.19 o'r Cyfansoddiad, bydd y Cyngorydd Beca Brown yn cynnig fel a ganlyn:-

Mae 1 ymhob 4 dynes ac 1 ymhob 6 dyn wedi dioddef camdriniaeth rhywiol yn ystod eu plentynod, a gall y ffigwr yna fod yn uwch fyth.

Nid yn unig bod y profiadau yma yn erchyll iddynt ar y pryd, ond maent yn gorfod byw gydag effeithiau'r troseddau ofnadwy yma gydol eu hoes.

Mae dioddefwyr camdriniaeth rhywiol yn dweud yn gyson nad oes digon o gefnogaeth ar gael iddynt, ac nad oes ymwybyddiaeth ddigonol o'r trawma maent yn ei gario bob dydd, am byth.

Mae Mai 1af yn ddiwrnod blynyddol i gofio am y dioddefwyr; i godi ymwybyddiaeth o'r drosedd ddychrynlyd yma, ac i'n

hatgoffa y gall camdriniaeth rhywiol ddigwydd i unrhyw blentyn, mewn unrhyw gymuned. Nid yw camdriniaeth rhywiol yn adnabod gwahaniaethau diwylliannol, cymdeithasol, ieithyddol, crefyddol, rhywedd na hil. Gall ddigwydd yn unrhyw le, i unrhyw un.

Not My Shame yw'r grŵp ymgyrchu sydd yn trefnu'r digwyddiad blynyddol yma, ac mae'n cynnal munud o dawelwch ar y dyddiad hwn bob blwyddyn i gofio poen dioddefwyr camdriniaeth rhywiol drwy'r byd.

Galwn ar Gyngor Gwynedd i adnabod y dyddiad yma bob blwyddyn o hyn allan, ac i'w fabwysiadu'n ddiwrnod i gofio am ddioddefwyr. Galwn ar y Cyngor i hedfan baner yr ymgyrch uwch ei bencadlys ar Fai 1af bob blwyddyn er mwyn datgan yn glir nad cywilydd y dioddefwr yw camdriniaeth rhywiol, ond cywilydd y troseddwr. Galwn ar Gyngor Gwynedd i dynnu sylw cyhoeddus ar Fai 1af bob blwyddyn at y gefnogaeth sydd ar gael i ddioddefwyr, ac i esbonio wrth y cyhoedd sut a ble y gallent adrodd am gamdriniaeth rhywiol neu am bryderon diogelwch plant.

(C) RHYBUDD O GYNNIG GAN Y CYNGHORYDD GWYNFOR OWEN

Yn unol â'r Rhybudd o Gynnig a dderbyniwyd dan Adran 4.19 o'r Cyfansoddiad, bydd y Cynghorydd Gwynfor Owen yn cynnig fel a ganlyn:-

Mae gwasanaethau cyhoeddus Cymru yn wynebu colled o hyd at £65m oherwydd y cynnydd i yswiriant gwladol a gyhoeddwyd gan y llywodraeth Lafur yn San Steffan.

Unwaith eto, bydd Cyngorau Cymru yn gweld colled llwyr wrth i'r llywodraeth ddefnyddio'r fformiwla Barnett i benderfynu faint o arian sy'n cael ei roi i wledydd datganoledig. Mae'r fformiwla Barnett yn seiliedig ar faint y boblogaeth yn hytrach nag angen.

Mae'n annheg na fydd gwasanaethau cyhoeddus Cymru yn derbyn yr arian llawn am y cynnydd. Mae hyn yn enghraifft arall o sut mae Cymru dan anfantais llwyr o ganlyniad i lywodraeth Lafur yn y Senedd yng Nghymru ac yn San Steffan.

Gan ein bod yn parhau i ddisgwyl am fanylion gan y ddwy lywodraeth nid oes modd cyfrifo union ffigwr ar hyn o bryd, ond mae Cyngor Gwynedd yn debygol o fod ar eu colled mewn swm oddeutu £1m, sy'n swm rydym wedi gorfod ei throsglwyddo i'n trethdalwyr.

Mae Cyngor Gwynedd yn galw felly ar Lywodraeth Cymru i fynnu ffordd decach o ariannu ein gwlad gan eu penaethiaid yn Llundain.

(D) RHYBUDD O GYNNIG GAN Y CYNGHORYDD ELIN HYWEL

Yn unol â'r Rhybudd o Gynnig a dderbyniwyd dan Adran 4.19 o'r Cyfansoddiad, bydd y Cynghorydd Elin Hywel yn cynnig fel a ganlyn:-

- 1. Mae'r Cyngor hwn yn nodi effeithiau anghymesur a chronnus polisïau llymder ar drigolion fwyaf bregus ein cymdeithas gan lywodraethau dilynol y DU - boed yn llywodraethau Ceidwadol neu Lafur.**
- 2. Yn dilyn cyhoeddiad diweddar Lywodraeth y DU o doriadau pellach i fudd-daliadau fydd yn cyfansymu i £5 biliwn, cydnabyddir y Cyngor hwn mai parhad a chynnydd i bolisïau llymder yw'r toriadau hyn. Gyda chyfran o 18.1% o boblogaeth Gwynedd yn cael eu hystyried yn anabl, bydd pobl Gwynedd yn cael eu taro'n arbennig o galed gan y toriadau. Ym mhellach, mae pobl a ystyrir yn anabl yng Ngwynedd yn llai tebygol o fod mewn cyflogaeth, gyda dim ond 50.5% mewn swydd â thâl, ac felly maent yn fwy tebygol o ddibynnu ar fudd-daliadau fel eu hunig ffynhonnell incwm.**
- 3. Noda'r Cyngor ein cyfrifoldeb cynyddol i liniaru effeithiau creulon polisïau llymder drwy wasanaethau'r Cyngor. Gwelwn gynnydd yn y galw am wasanaethau megis tai cymdeithasol, llety argyfwng a gofal cymdeithasol, a'r gost gynyddol ganlyniadol o gynnal y gwasanaethu hyn. Cydnabyddwn y pwysau a roddir hyn ar gyllidebau'r Cyngor.**
- 4. Er mwyn trigolion Gwynedd, geilw'r Cyngor Gwynedd ar Lywodraeth Cymru i sefyll i fyny dros Gymru a mynnu bod eu cyd-aelodau Llafur yn Llywodraeth y DU yn gwneud tro bedol ar eu cynlluniau i dorri budd-daliadau.**
- 5. Er mwyn sicrhau parch ac urddas i bob un, geilw'r Cyngor Gwynedd ar Lywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU i gyllido budd-daliadau a gwasanaethau cymdeithasol yn ddigonol.**
- 6. Er mwyn roi diwedd ar lymder yng Nghymru, mynnir y Cyngor hwn bod Llywodraeth Cymru yn galw ar Lywodraeth y DU i ddatganoli lles a budd-daliadau, ynghyd â'r holl liferi angenrheidiol i alluogi Llywodraeth Cymru i warchod, gofalu a chynnal ein cymdeithas.**